

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LAISVĖS GYNĖJO TEISINIO STATUSO ĮSTATYMO
NR. XIV-389 1, 2, 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PAPILDYMO 8¹
STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Teikiamo Lietuvos Respublikos laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymo NR. XIV-389 1, 2, 9 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 8¹ straipsniu įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) parengimą paskatino siekis pagerbti ir įvertinti tuometinio Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės departamento (dabar – Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė) pareigūnus, kurie 1990–1991 m., t. y. tuo dėl Sovietų Sąjungos karinės agresijos itin pavojingu metu, davę priesaiką Lietuvos Respublikai, dirbo ir gynė Nepriklausomybę atkūrusią Lietuvos valstybę bei Valstybės kontrolės instituciją.

Pažymėtina, kad 1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, prasidėjo naujas valstybės, o kartu ir Valstybės kontrolės, raidos etapas. Institucija buvo apibrėžta kaip Aukščiausiai Tarybai – Atkuriamajam Seimui atskaitingas organas, tikrinantis valstybės finansinių ir materialinių išteklių naudojimo teisėtumą, tikslingumą ir efektyvumą, taip pat – valstybės turto apsaugą. Todėl tikslinga ir prasminga tuometiniams Valstybės kontrolės pareigūnams suteikti laisvės gynėjo teisinį statusą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Laurynas Kasčiūnas. Įstatymo projektą parengė Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko patarėjas Simonas Klimanskis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

2021 m. rugpjūčio 21 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos laisvės gynėjo teisinio statuso įstatymas. Įstatyme apibrėžiama laisvės gynėjo sąvoka, nustatomi pagrindiniai laisvės gynėjo teisinio statuso pripažinimo kriterijai. Pagal įstatymo nuostatas, laisvės gynėjais pripažįstami asmenys, kurie 1990 m. kovo 11 d. – 1991 m. rugpjūčio 21 d. Sovietų Sąjungos karinės agresijos metu tarnavo tokiose institucijose kaip Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Apsaugos skyrius, Krašto apsaugos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir jo struktūriniai padaliniai, Pasienio apsaugos tarnyba, Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba, Valstybės saugumo departamentas, Lietuvos Respublikos policija, Lietuvos šaulių sąjunga. Tačiau šiame baigtiniame sąraše nėra Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės departamento.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma numatyti, kad laisvės gynėjais pripažįstami ir asmenys, 1990 m. kovo 11 d. – 1991 m. rugpjūčio 21 d. Dirbę Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės departamente. Jiems būtų pripažįstamas laisvės gynėjo Valstybės kontrolės pareigūno teisinis statusas.

Siūloma, kad įstatymas įsigaliotų 2024 m. sausio 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių teisės aktų keisti ar panaikinti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 d. gruodžio 31 d. turės pakeisti laisvės gynėjo teisinio statuso pripažinimo, pažymėjimų išdavimo ir jų apskaitos nuostatus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti kitų metų biudžete reikės suplanuoti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui papildomai 25 tūkst. eurų Laisvės gynėjo pažymėjimams ir ženkleliams gaminti.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Laisvės gynėjai“, „valstybės kontrolės pareigūnai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.